

Homenatge a les víctimes de l'hospital Penitenciari

TEXT: M.J. BONO FOTOGRAFIES: MARTA CARNICÉ

Els familiars de les víctimes es trobaven a la primera fila del públic assistent.

M. Jesús Bono i Lahoz, Directora General de la Memòria Democràtica de la Generalitat de Catalunya.

Il·lustríssim senyor alcalde de Guernica, molt dignes autoritats, distingits amics, senyores i senyors, rebiu tots vostès mitjançant aquestes paraules una salutació solidària en aquesta emocionant jornada d'homenatge a les víctimes republicanes de l'Hospital Militar Penitenciari de presoners de guerra de Guernica. La mateixa ciutat de Guernica, arrasada per les bombes en una tràgica jornada de 1937, ocupada posteriorment per les tropes franquistes i reconstruïda pels presos republicans en condicions inhumanes.

Entre els qui van sucumbir hi havia 38 presoners catalans, per als quals l'Hospital Militar Penitenciari de Guernica fou l'antesala de la mort, segons un magnífic estudi de José Àngel Etxániz Ortúñez, Vicente del palacio Sánchez i David Serrano Blanquer *Morir a Euskadi 1938-1940. Catalans a Guernika-Lumo*, publicat pel Centre d'Investigació de la Literatura Europea Concentracionària (CILEC) i la Fundació Ars, el 2006. En la introducció d'aquesta publicació, David Serrano afirma: "[La investigació que presentem] és una vegada més el resultat d'iniciatives de la societat civil (Gernikazarra i CILEC en el nostre cas) i no de les institucions democràtiques, que tot just ara comencen a fer pressió per obrir les portes de determinats aspectes foscos de la repressió brutal a què sotmeté el franquisme els republicans, els demòcrates, més o menys compromesos."

Per sort, aquest retret era més just l'any 2006 que no pas ara, com a mínim a Catalunya, on, des de l'any 2005 es duen a terme polítiques actives de promoció i restitució de la memòria democràtica. Amb tot, segons el meu parer, l'assumpció per part de les administracions en aquest camp no hauria de rellevar entitats com Guernikazarra, el CILEC i tantes altres d'Euskadi, Catalunya i altres indrets de l'estat espanyol, sense el concurs dels quals el panorama d'investigació i difusió s'empobriria en bona mesura. Per això, vull advocar per la continuïtat d'aquest tipus d'iniciatives, les quals, tot i comptar amb l'ajut de les administracions, garanteixen una aproximació no preconcebuda al nostre passat, a la nostra memòria.

Aquestes darreres setmanes hi ha hagut certa polèmica a Catalunya sobre el partidisme o sectarisme de les polítiques públiques en aquest àmbit, polèmica que se superposa a una altra amb major impuls –la necessitat i conveniència de la recuperació de la memòria– en la qual s'adueix que es tracta d'un assumpte que no interessa sinó als polítics i a algunes entitats memorialistes.

Els autors de l'estudi, d'esquerra a dreta: Txato Etxániz, David Serrano i Vicente del Palacio.

Per al Govern de Catalunya, la recuperació de la memòria històrica de la lluita contra el franquisme, per la democràcia i per les llibertats nacionals forma part dels drets de ciutadania que el nostre Estatut d'Autonomia proclama i garanteix. Perquè aquesta garantia és, alhora, condició d'una societat civil més lliure, més cívica i més democràtica.

Per últim, m'agradaria subratllar la meua identificació amb aquest acte d'homenatge a aquells que, procedents de diversos indrets del territori estatal, moriren en aquell Hospital Militar Penitenciari. Rebeu tots –familiars, historiadors, membre d'entitats memorialistes, autoritats, etc.– una emotiva abraçada. >